

Akcijski načrt za področje deinstitutionalizacije

SVOBODA IN ENAKOPRAVNOST

YHD – Društvo za teorijo in kulturo hendikepa

I FEEL
SLOVENIA

Co-funded by
the European Union

*"Deinstitucionalizacija
ni tehnična reforma,
temveč razgradnja
neenakosti moči."*

Deinstitucionalizacija je politična, ne socialna reforma

YHD razume DI kot političen, človekovopraven in emancipatoren proces – ne kot socialnovarstveno reformo.

- Izhaja iz dolgoletnih ciljev in praks YHD
- Razgradnja institucionalne logike sistema
- Prenos moči, sredstev in odločanja k uporabnikom
- Temelj: Konvencija ZN o pravicah invalidov (CRPD), 19. člen – neodvisno življenje in vključenost v skupnost

Ključna izhodišča: nič o nas brez nas

Neodvisno življenje

kot pravica, ne storitev

Osebna asistenca (OA)

kot temeljni mehanizem podpore

Nič o nas brez nas

uporabniki so nosilci odločanja

Zavračanje modelov

medicinskega, skrbniškega in paternalističnega

Trije strateški cilji akcijskega načrta

01

Neodvisno življenje v skupnosti

Razumljeno kot **univerzalna pravica**, ne le storitev.

Vključuje dostop do osebne asistencije glede na potrebe in svobodno izbiro bivanja, podpore ter načina življenja.

02

Uporabniško vodene storitve

Preobrat v dinamiki moči: uporabniki postanejo **delodajalci** osebnih asistentov.

Sistem financiranja se preoblikuje tako, da denar sledi uporabniku, ne instituciji.

03

Enakopravnost in odprava diskriminacije

Sistemska odprava ovir na ključnih področjih življenja:

- Dela in zaposlovanja
- Izobraževanja
- Bivanja in participacije v družbi

Sistematičen prehod iz institucij v skupnost

- ◆ **Individualni načrti izhoda** iz institucij, ki jih vodi in usmerja uporabnik sam.
- ◆ **Preprečevanje novih namestitev** v institucije z razvojem alternativ v skupnosti.
- ◆ **Neposreden prenos sredstev** iz institucije k uporabniku ("denar sledi uporabniku").

Neodvisno življenje v domačem okolju

20

UPORABNIKOV

Cilj preselitve iz institucij v skupnost.

POSEBNA ZAHTEVA YHD

"Prehod ni uspešen brez polnega dostopa do osebne asistencije in stanovanja po izbiri posameznika."

Razvoj mreže skupnostnih storitev

Skupnostne storitve morajo biti dostopne, raznolike in trajnostne.

Krepitev pravic, moči in glasu uporabnikov

Uporabniki niso prejemniki storitev – so nosilci odločanja in eksperti iz izkušnje.

01 Vključevanje uporabnikov v **vse faze odločanja**

02 Zagovorništvo in **podprto odločanje**

03 Usposabljanja po filozofiji **neodvisnega življenja**

04 Priznanje uporabnikov kot **ekspertov iz izkušnje**

05 **Individualno načrtovanje** podpore za vsakega uporabnika

06 Aktivno sodelovanje v **razvoju skupnostnih storitev**

Zakonodaja in javne politike

SISTEMSKA SPREMEMBA

Brez zakonodajnih sprememb ni trajnostne deinstitutionalizacije.

Ključni ukrepi

- ✓ Analiza neskladij zakonodaje s Konvencijo ZN o pravicah invalidov (CRPD)
- ✓ Spremembe zakonov, ki omogočajo ali spodbujajo institucionalizacijo
- ✓ Zakonska opredelitev deinstitutionalizacije kot obveznosti države
- ✓ Pravna ureditev obveznega preusmerjanja sredstev v skupnostne storitve

Kazalniki uspeha

3

Predstavitve projekta na strokovnih dogodkih

1

Potrjen območni akcijski načrt

1

Razvit program skupnostnih storitev

15

Udeležencev MDT na izobraževanjih

Denar sledi uporabniku, ne instituciji

FINANCIRANJE MORA SLEDITI POSAMEZNIKU, NE SISTEMU

- Obvezen **prenos vseh sredstev** iz zaprtih institucij v skupnost
- Večletno, **stabilno financiranje** uporabniških organizacij
- Pregledna metodologija financiranja **na uporabnika**
- Transparenten nadzor z **vključitvijo uporabnikov**
- Usklajeno delovanje resorjev: sociala, zdravstvo, stanovanja, izobraževanje

Stanovanjska politika kot pogoj svobode

Brez dostopnega stanovanja ni neodvisnega življenja.

- Javna najemna stanovanja kot **pogoj deinstitucionalizacije**.
- Odprava posebnih, **segregiranih** stanovanjskih rešitev.
- Sodelovanje z občinami brez pogojevanja "posebnih programov".
- Razvoj **razpršenih stanovanj** v lokalnem okolju.

Načelo
"Najprej
stanovanje"

Housing First

Vloga MDT

Svoboda in enakopravnost

Multidisciplinarni tim YHD prevzema jasno zavezo za uresničevanje pravic.

- Individualno načrtovanje podpore za vsakega uporabnika
- Spremljanje in izvajanje podpore na domu
- Povezovanje storitev različnih sistemov (sociala, zdravstvo, delo)
- Vrstniška podpora na podlagi lastne izkušnje
- Koordinacija prehoda iz institucij v skupnost

*"Svoboda,
enakopravnost in
neodvisno življenje
niso pogojeni, omejeni
ali postopni — so
pravica tukaj in
zdaj."*

Zaključek: Zaveza k spremembi

"Svoboda in enakopravnost nista cilj — sta izhodišče."

Vsak človek ima pravico živeti v skupnosti, ne v instituciji. YHD vodi ta proces z izkušnjo, znanjem in zavezanostjo pravicam.

Elena Pečarič

Koordinatorica projekta

EMAIL

elena.pecaric@guest.arnes.si

TELEFON

+386 51 441 183

Co-funded by
the European Union